

Pekingi lavastus on tõepoolest suurejooneline. Kõik dekoratsioonid ja kostüümid on tehtud hiina lavakujundajate poolt, kusjuures käsitsi.

2x Reute

Selle sajandi suurejoonelisim ooperilavastus

Täna õhtul, rohkem kui

etendab Zubin Mehta üks lem-

Peale selle, et fantastilised la-

Selle sajandi suurejoonelisim ooperilavastus

Täna õhtul, rohkem kui kuuskümmend aastat pärast esietendust La Scalas, jõuab Puccini ooper «Turandot» vaatajate ette oma ajaloolises tegevuspaigas – Pekingis, Keelatud Linna templihoovis.

KATI LINDSTRÖM

«Turandot» lavastus vastab selle ajaloolise paiga suurejoonelisusele. Suurejoonelisus on aga teatavasti kulukas – antud juhul läks kõik maksma 15 miljonit dollarit, olles sellega läbi aegade kõige kallim ooperilavastus maailmas.

Laval tuhat inimest

Paljude dirigentide unistuseks on olnud lavastada lugu hiina kalgist printsessist Turandot'ist just selle ajaloolises toimumispaigas. Mäletatavasti mainis seda salasoovi isegi maestro Karajan oma 1980. aasta intervjuus. Maailmakuulus dirigent Zubin Mehta ja hiina tuntuim filmirežissöör, kolmekordne Oscari laureaat Zhang Yimou on selle nimel vaeva näinud alates 1994. aastast. Ainuüksi ametivõimudelt lavastusloa saamine võttis mitu aastat aega.

Pekingi lavastus sai tõepoolest suurejooneline. Ooperit

etendab Zubin Mehta üks lemnikooperitruppe Maggio Musicale Fiorentino, mis on kuulsaks saanud Rooma kolme tenori kontserdiga. Kandvates osades on ainult kuulsused: Turandot' d laulab Sharon Sweet, Liud Barbara Hendricks, Calafit kordamööda Sergei Larin ja Kristjan Johansson.

Põnev tegevuspaik

Koos tantsijate, ooperi- ja lastekooriga küünib templihoovi laval olevate inimeste arv tuhandeni, kaks kolmandikku neist on hiinlased. 82-ruutmeetrisel laval õige akustika saavutamiseks on Viini Riigiooperist tellitud helitehnik koos kõige uuema tehnikaga.

Pärast etendust saavad ligi 22 000 sponsorpiletite omanikku minna üheskoos muusikutega galaõhtule, mis toimub Imperaatori palee saalides. Kaheksa mängukorra rohkem kui 33 000 piletit müüdi enamuses välja juba möödunud aastal.

Puccini populaarseim ooper «Turandot» on otse kui suurejooneliste ja pillavate lavastuste tarbeks loodud. Ehkki lõpetamata (helilooja käsikirjas on finaali duetist olemas vaid fragmendid), võtab see kokku nii Puccini loomingut kui ka 19. sajandi õitsenud melodramaatilise ooperi.

«TURANDOT» SÜNOPSIS

Libreto põhineb Carlo Grotzi muinasjutul «Turandotte» (1762)

Teatatakse, et printsess Turandot abiellub sellega, kes vastab õigesti ta kolmele mõistatusele. Kes aga seda ei suuda, hukatakse. Maskeerunud tatar prints Calaf vihastab printsessi julmuse peale, ent nähes Turandot' ilu, armub lootusetult. Calaf otsustab vastata Turandot' mõistatustele. Calafi isa ja temasse armunud orjatar Liu paluvad, et ta loobuks sellest plaanist.

Calaf ei anna järgi ja vastab kõigile kolmele mõistatusele õigesti. Turandot' ei taha alla anda. Otsustatakse, et kui ta suudab hommikuks välja selgitada Calafi nime, on ta oma lubadusest vaba.

Turandot' õukondlased piinavad Liud, et Calafi nime teada saada. Orjatar teeb enesetapu. Turandot'ga kahekesi jäänud, suudleb Calaf teda. Turandot mõistab, et on Calafit algusest peale armastanud. Prints annab end Turandot' võimusesse, avaldades oma nime.

Lõpetamata jäänud stseen: Calaf ja Turandot' lähevad vana Imperaatori ette. Turandot teatab, et sai teada tundmatu nime: see on Armastus.

Peale selle, et fantastilised lavakujundused ning põnevad tegevuspaigad olid «Turandot» kirjutamise ajal väga populaarsed (nt Verdi «Aida»), armastas Puccini neid ka ise. Sädelevad ja unistuslikud on nii «Madame Butterfly» kui ka «La Fanciulla del West» («Tütarlaps Kuldsest Läänest»), sama meloodiarikalt kui need, seob «Turandot» lugu muusikaga. Erinevus seisneb vaid selles, et «Turandot» tegevuspaik on ka tegelikkuses olemas.

Ooperi tegevus toimub 1406. aastast pärit Keelatud Linna ehk praeguse Tõöraha kultuuripalae templihoovis, kus imperaatorid töid ohvreid oma esivanematele. Pisut turismitorustikust kõrvale jäävat parki ümbritsevad mitmesugused paleehooned.

Viimane keiserlik sündmus templihoovis, Keelatud Linna kuldsete katuste vahel, toimus alles 1924. aastal, kui abiellus viimane imperaator Pu Yi. Muide, samal aastal, kui Puccini «Turandot» kirjutamist alustas.

Kindlustus ja rent

Selle ajaloalise vaatamisväärsuse tarvitamine ooperidekoratsioonina tekitas mõistetavalt suuri probleeme. Hoonete kindlustamine Lloydsi juures Londonis ja nende rentimine Hiina Rahvavabariigilt võttis mitmeid miljeoneid, tõstes ooperi maksumuse rekordkõrgusele.

Et vältida hoonete vigastamist, on pealtvaatajate istmed paigutatud majadest võimalikult kaugele, balustraadid on kaetud spetsiaalse kaitsematerjaliga, etenduseplatsile on maha pandud puupõrand, väljastpoolt paleed on veetud uued elektrikaablid.

Autentne ümbrus on oma moodi väljakutse ka lavastusele. Zhang Yimou, kes enda sõnul ei olnud lääne ooperiga enne «Tu-

Kokku käib ooperilaval umbes tuhatkond inimest.

randot'» lavastust Firenzes möödunud aastal üldse kokku puutunud, on etenduse lahendanud hämmastava teatritunnetusega. Tema põhimõtteks, mida ta ühes oma hiljutises intervjuus ka väljendas, on olla «oma riigi emotsionaalse keele ja iidsete traditsioonide esindaja, mitte Puccini interpreteerija».

Sellest tulenevalt on võimalikult täpselt püütud jälgida iga detaili: lavastusse on toodud ehtsad imperaatorlikud trummid, riided eesriiet asendab käsitsi maalitud punane kuldlehtedega tahvel. Kõik dekoratsioonid ja kostüümid on tehtud hiina lavakujundajate poolt, kusjuures käsitsi. Hiinlaste tehtud on ka lavastuse koreograafia. Euroopa lavastustega võrreldes

annab erineva kõlaefekti ka hiina koor.

Peaaegu kõigi maailma kuulsamate orkestritega tööd teinud Zubin Mehta ütles enne peaproove, et on suurim au olla koos Maggio Musicale Fiorentinoga kutsutud esimese «välismaise» ooperitrupina esitamiseks «hiina» ooperit.

Esinejate pühalikku vastust tajudes on kindel, et täna õhtul kell kaheksa algav etendus on väärt talle omistatu tiitlit «selle sajandi suurim ooperilavastus». Pühalikkuse võib sellega võrrelda ilmsemaid «Turandot» esietendusi La Scalas, kui dirigent Toscanini langetas enne viimast stseeni dirigendikepi ja ütles: «Siinkolal maestro suri.»